

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Advokatfirmaet Storrvik
v/advokat Øystein Storrvik
Postboks 7050 St. Olavs plass
0130 OSLO

Unntatt offentlighet jf. offl. § 13 1.
ledd, jf. fvl. § 13 1. ledd nr. 1

Deres ref

Vår ref
15/4771

Dato
04.05.2016

Vedrørende klage over avslag på søknad om fri sakførsel - Anders Behring Breivik

1. INNLEDNING

Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser til klage over Fylkesmannens vedtak av 4. januar 2016 om avslag på søknad om fri rettshjelp) [REDACTED]

**2. VEDRØRENDE JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTETS HABILITET
I ANLEDNING BEHANDLING AV KLAGEN**

Staten v/Justis- og beredskapsdepartementet er part i saken. Det kan derfor stilles spørsmål ved Justis- og beredskapsdepartementets habilitet ved behandling av klagesaken. I medhold av kgl.res. 8. desember 2000 om overføring av klagesaker om fri rettshjelp hvor det kan stilles spørsmål ved Justis- og beredskapsdepartementets habilitet ved behandling av klagesaken, er klagen oversendt til Kommunal- og moderniseringsdepartementet for avgjørelse.

3. BAKGRUNN

I vedtak av 3. september 2015 avslo Fylkesmannen i Oslo og Akershus søknad om fri sakførsel [REDACTED]

Vedtaket ble påklaget, og klagen behandlet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Den 30. november 2015 traff Kommunal- og moderniseringsdepartementet vedtak om oppheving av Fylkesmannens vedtak av 3. september 2015, og tilbakesending av saken til Fylkesmannen for ny behandling. Begrunnelsen var at Fylkesmannens vedtak bygget på feil lovtolkning og lovanvendelse.

Den 4. januar 2016 traff Fylkesmannen nytt vedtak om avslag på fri sakførsel [REDACTED]

Klagers advokat klaget i brev av 14. januar 2016 over avslaget. Klagen er rettidig fremsatt. Klagers advokat anfører i korte trekk at vilkårene for fri sakførsel etter § 16 tredje ledd er oppfylt og at vilkårene for avslag etter § 16 femte ledd ikke er oppfylt.

Det vises for øvrig til sakens dokumenter. Disse er kjent for klagers advokat.

4. KLAGEINSTANSENS KOMPETANSE

Ved klage over vedtak om fri rettshjelp, gjelder forvaltningslovens regler, jf. rettshjelploven § 26 første ledd. Klageinstansen har etter forvaltningsloven § 34 kompetanse til å prøve alle sider av saken.

5. VEDTAK

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forstår at saken er av stor betydning for klager, men finner likevel ikke at det er grunnlag for å innvilge fri sakførsel i denne saken, jf. rettshjelploven § 16, 5. ledd.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet stadfester med dette Fylkesmannens vedtak om avslag på søknad om dekning av utgifter til bistand fra advokat (fri rettshjelp) [REDACTED]

6. KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTETS BEGRUNNELSE FOR VEDTAKET

I det følgende redegjøres for hva departementet har lagt vekt på ved behandling av klagen.

6.1 Generelt om rettshjelploven

6.1.1 Rettshjelplovens subsidiære karakter

Det er et grunnvilkår for å innvilge fri sakførsel at bstanden ikke kan dekkes av andre ordninger eller erstattes på annen måte, jf. rettshjelploven § 5 om lovens subsidiære karakter. Videre er det et vilkår for å innvilge fri sakførsel at søker oppfyller de økonomiske vilkårene for slik bistand, jf. rettshjelploven § 16 tredje ledd, jf. rettshjelpforskriften § 1-1.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger til grunn at bistanden i denne saken ikke dekkes av andre ordninger eller kan erstattes på annen måte. Det er opplyst at klager ikke har inntekt eller formue. Departementet anser derfor at klager oppfyller de økonomiske vilkårene for fri rettshjelp.

6.1.2 Fri sakførsel i uprioriterte saker etter rettshjelploven § 16 tredje ledd, jf. siste ledd

I andre saker enn dem som er nevnt i rettshjelploven § 16 første og annet ledd kan det *unntaksvis* innvilges fri sakførsel dersom de økonomiske vilkårene er oppfylt og saken objektivt sett berører søker i særlig sterk grad. Ved vurderingen skal det legges vekt på om saken har likhetstrekk med saksfeltene i første og annet ledd.

I utgangspunktet skal det ikke gis fri sakførsel i uprioriterte saker, med mindre saken er av personlig art og interesser av stor betydning for den enkelte står på spill. Et tilleggsvilkår er at saken også objektivt sett berører søker i særlig sterk grad. Dette siste vilkåret innebærer at det ikke er tilstrekkelig at søker selv mener å ha et problem av denne karakter. Det stilles krav om at saken mer allment må antas å berøre folk personlig i særlig sterk grad, jf. Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G-12/05 punkt. 6.5.1. Anførsler om brudd på EMK er i seg selv ikke nok til å innebære at en sak objektivt sett anses å berøre vedkommende i tilstrekkelig sterk grad, jf. forvaltningspraksis i disse sakene. Dersom slike anførsler fremføres må forvaltningen foreta en konkret vurdering av sakens karakter og alvorligheten i de forhold som påberopes.

6.1.3 Vedrørende om saken har likhetstrekk med saker nevnt i rettshjelploven § 16 første og andre ledd

Når det gjelder vurderingen av om en sak har likhetstrekk med saker som er nevnt i rettshjelploven § 16 første og annet ledd, må det foretas en konkret vurdering av om klagesaken har visse likhetstrekk med prioriterte saker.

6.1.4 Vedrørende om saken reiser spørsmål av særlig prinsipiell interesse som ikke tidligere har vært prøvd for domstolen

Fri sakførsel i forbindelse med domstolsprøving skal bare innvilges helt unntaksvis, det vil si dersom det foreligger helt spesielle grunner.

Dersom saken reiser spørsmål av særlig prinsipiell interesse som ikke tidligere har vært prøvd for domstolen, kan dette være et moment som kan tale for innvilgelse av fri sakførsel etter rettshjelploven § 16 tredje ledd.

Videre kan det være et moment som kan tale for innvilgelse av fri sakførsel etter rettshjelploven § 16 tredje ledd at saken reiser prinsipielle spørsmål som vil få betydning også for andre enn søkeren selv.

6.1.5 Urimelig at det offentlig betaler for bistanden

Det følger av rettshjelploven § 16 siste ledd at det ikke skal innvilges fri sakførsel etter tredje ledd dersom det er urimelig at det offentlige betaler for bistanden. Det følger av Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G-12/05 pkt. 6.6 at det vil kunne være urimelig å gi fri sakførsel dersom saken har sitt utspring i forhold som søker selv har ansvaret for.

Etter forvaltningspraksis kommer bestemmelsen blant annet til anvendelse i tilfeller hvor søker selv er skyld i den situasjonen som søkes løst ved hjelp av en fri sakførsel.

Rettshjelploven skal heller ikke bidra til at det blir ført unødvendige rettssaker. Det er derfor som hovedregel urimelig å innvilge fri sakførsel i saker som bærer preg av høyt konfliktnivå, krangel, kverulering eller ren sjikane. Dette gjelder i særlig grad hvor søker har reist gjentatte og hyppige søksmål i saken.

6.2 Kommunal- og moderniseringsdepartementets konkrete vurdering av klagen

Departementet har merket seg advokat Storrviks anførsel [REDACTED] [REDACTED] Det vises likevel for ordens skyld til at det i praksis føres en meget restriktiv praksis i saker som gjelder rettslig overprøving av forvaltningens vedtak. Det betyr at det som utgangspunkt ikke gis fri rettshjelp i saker som gjelder prøving av gyldigheten av [REDACTED] vedtak. Klagers grunnleggende rettssikkerhet anses ivaretatt ved den forvaltningsmessige behandlingen saken har hatt.

6.2.1 Departementets vurdering av om saken objektivt sett berører søker i særlig sterk grad

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har vurdert om saken er av stor personlig og velferdsmessig betydning for klager, sett i henhold til formålsbestemmelsen i rettshjelploven § 1 første ledd, Ot.prp.91 (2003-2004) punkt 15.1 om merknader til § 16 og § 11, begge tredje ledd, og Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G12/05 punkt 6.5.1.

Dispensasjon etter § 16 tredje ledd er reservert til saker som objektivt sett berører søker i særlig sterk grad. Dette følger også av henvisningen til § 16 første og annet ledd fra § 16 tredje ledd annet punktum, hvor det i vurderingen skal legges avgjørende vekt på om saken "har likhetstrekk med saksfeltene i første og annet ledd". Forarbeidene presiserer at sakstypen "må ha likhetstrekk med de prioriterte saksområder etter loven eller i alminnelighet ha tilsvarende stor betydning for rettshjelpssøkere", jf. Ot.prp.nr. 91 (2003-2004) punkt 15.1 om merknader til § 16 og § 11, begge tredje ledd.

Departementet har i den konkrete vurderingen lagt vekt på at saken (overprøving av soningsforhold med særlig høyt sikkerhetsnivå), har visse likhetstrekk med saker som gjelder prøving av administrative vedtak om tvang mot personer, jf. rettshjelploven § 16 første ledd nr. 2 og tvisteloven § 36-1(1). [REDACTED]

[REDACTED] innebærer lavere terskel for bruk av

tvangstiltak, jf. Retningslinjer til lov om gjennomføring av straff mv (straffegjennomføringsloven) og til forskrift til loven 16. mai 2002 revidert 27. oktober 2008 punkt 6.1. [redacted] omfatter i denne saken bruk av tvangstiltak på et område hvor staten har maktmonopol.

Departementet finner på bakgrunn av forannevnte etter en konkret vurdering at saken er av stor personlig og velferdsmessig betydning for søker.

6.2.2 Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering av sakens prinsipielle betydning

Ved vurdering av om det bør innvilges fri sakførsel etter rettshjelploven § 16, 3. ledd skal sakens prinsipielle betydning vurderes, se Ot.prp.nr.91 (2003-2004) punkt 15.1 om merknader til § 16 og Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G12/05 punkt 6.5.1.

Etter Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering reiser saken spørsmål av særlig prinsipiell interesse som, etter det departementet kjenner til, ikke tidligere har vært prøvd for domstolen. Saken reiser prinsipielle spørsmål som vil få betydning også for andre enn søkeren. [redacted]

6.2.3 Kommunal- og moderniseringsdepartementets vurdering av om det vil være urimelig å innvilge fri sakførsel

Selv om Kommunal- og moderniseringsdepartementet anser vilkåret etter § 16 tredje ledd som oppfylt, skal departementet også vurdere om det er "urimelig at det offentlige betaler for bistanden", jf. rettshjelploven § 16 femte ledd. Dette er en videreføring av det tidligere rimelighets- og nødvendighetskriteriet, i Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G12/05 pkt. 6.6. Den er ment som en sikkerhetsventil for de tilfeller hvor det for vedkommende myndighet fremstår som klart at fri sakførsel ikke bør gis.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er av den oppfatning at det i denne konkrete saken ikke skal gis fri sakførsel [redacted]

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har på denne bakgrunn fattet vedtak om opprettholdelse av Fylkesmannen i Oslo og Akershus sitt vedtak i saken.

Med hilsen

Gisle Norheim (e.f.)
ekspedisjonssjef

Yvonne Larssen
avdelingsdirektør

Kopi:
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Justis- og beredskapsdepartementet
Statens sivilrettsforvaltning